

Temeljem članka 8. Zakona o zaštiti od požara (NN, br. 92/10), a u vezi članka 4. Pravilnika o sadržaju općeg akta iz područja zaštite od požara (NN, br. 35/94, 55/94, 103/96 i 130/07), ravnatelj Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar (u daljnjem tekstu: Institut) donosi dana 04. srpnja 2011. godine

PRAVILNIK O ZAŠTITI OD POŽARA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom razrađuju se pojedine odredbe Zakona o zaštiti od požara, propisa donesenih na temelju tog zakona, te drugih zakona i propisa čijim se pojedinim odredbama uređuju pitanja od značaja za sprečavanje požara i drugih nesreća, gubitka ili oštećenja sredstava za rad, te zaštitu života i zdravlja ljudi u Institutu (u daljnjem tekstu: Poslodavac).

Članak 2.

Ovim Pravilnikom uređuju se:

- mjere zaštite od požara kojima se otklanja ili smanjuje opasnost od nastanka požara;
- ustrojstvo i način obavljanja unutarnje kontrole po pitanju provedbe mjera zaštite od požara, te ovlaštenja i dužnosti radnika koji obavljaju kontrolu;
- način upoznavanja radnika prilikom stupanja na rad ili rasporeda s jednog radnog mjesta na drugo s opasnostima od požara na tom radnom mjestu, kao i način obuke djelatnika po pitanju mjera zaštite od požara, te vođenje evidencije o tome;
- obveze radnika zaduženih za održavanje u ispravnom stanju opreme i sredstava za dojavu i gašenje požara;
- obveze voditelja i drugih radnika za provedbu mjera zaštite od požara i odgovornost zbog neprimjenjivanja propisanih ili naređenih mjera zaštite od požara;
- dužnosti radnika u slučaju nastanka požara.

Članak 3.

Sastavni dio ovog Pravilnika su:

- plan i program održavanja vatrogasnih aparata,
- upisnik pregleda i ispitivanja vatrogasnih aparata,
- plan evakuacije s popratnom dokumentacijom

Napomena: Brigu o sustavima za gašenje požara vodi Prirodoslovno matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu. U slučaju preuzimanja odgovornosti potrebno je postupiti po gore navedenom.

Članak 4.

Projektne dokumentacije, razne analize, nalazi i mišljenja, uvjerenja, svjedodžbe, upisnici i druge isprave iz područja zaštite od požara pohranjuju se u zbirku isprava Prirodoslovno matematičkog fakulteta.

Isprave iz st. 1. ovog članka pohranjuju se i čuvaju kod radnika Poslodavca odgovornog za zaštitu od požara (u daljnjem tekstu: odgovorna osoba).

Članak 5.

Sustav zaštite od požara i tehnoloških eksplozija obuhvaća norme ponašanja radnika i trećih osoba za vrijeme rada, kretanja i zadržavanja u objektima Poslodavca, kao i tehničke normative, norme i upute u svezi građevina, pogona i drugih sredstava rada. Zaštita od požara obuhvaća skup mjera i radnji, normativne, upravne, organizacijske, tehničke, obrazovne i propagandne naravi, utvrđenih zakonima, podzakonskim aktima, odlukama tijela jedinica lokalne uprave i samouprave i ovim Pravilnikom, čijim se izborom i primjenom postiže veći stupanj zaštite od požara.

Članak 6.

Svaki radnik dužan je provoditi mjere zaštite od požara na svom radnom mjestu i mjestu rada na način utvrđen zakonima, podzakonskim aktima, odlukama tijela jedinica lokalne uprave i samouprave, ovim Pravilnikom i drugim posebnim uputama, upozorenjima i zabranama.

Obveze provođenja mjera zaštite od požara utvrđene st. 1. ovog članka odnose se i na sve osobe koje se, po bilo kojoj osnovi, nalaze na radu kod Poslodavca radi privremenog ili povremenog obavljanja poslova, te radi obavljanja poslova po posebnom ugovoru.

Radnici drugih ustanova, koji obavljaju određene poslove za Institut u njegovim prostorijama, dužni su provoditi mjere zaštite od požara prilikom obavljanja tih poslova i držati se naredbi i naputaka osobe odgovorne za zaštitu od požara.

Osobu odgovornu za provođenje mjera zaštite od požara vanjski izvođač radova imenuje prije početka izvođenja radova, te je dužan ime te osobe navesti u zahtjevu za izdavanje dozvole za rad koju mu izdaje osoba odgovorna za zaštitu od požara.

II. MJERE ZAŠTITE OD POŽARA

Članak 7.

U cilju otklanjanja uzroka požara, spašavanja ljudi i imovine ugroženih požarom u građevinama, građevinskim dijelovima, prostorima oko njih, te ostalim prostorima koji nisu razvrstani ni u jednu kategoriju ugroženosti, primjenjuju se mjere zaštite od požara koje se odnose na:

- projektiranje i izvođenje radova pri adaptaciji i rekonstrukciji postojećih građevina i građevinskih dijelova, projektiranje i izgradnju novih i privremenih građevina i građevinskih dijelova, kao i ugradnju uređaja i opreme u njima;
- izvođenje i održavanje raznih instalacija (elektro, plinskih, sustav zaštite od munje, ventilacijskih, toplinskih, kanalizacijskih, za transport tekućina i sl.) na način da ne predstavljaju opasnost od požara;
- postavljanje upozorenja, uputa, informacija ili oznaka zabrana (o pušenju, unošenju otvorene vatre, zavarivanju i sl.);
- održavanje čistoće u proizvodnim i drugim građevinama i njihovim dijelovima, odnosno uklanjanje otpadaka i drugih zapaljivih tvari na za to određena mjesta;
- označavanje i održavanje ulaza, izlaza, prolaza i protupožarnih puteva unutar građevina i prostora oko njih za prilaz, odnosno prolaz vatrogasnih vozila;
- uporabu uređaja za grijanje i njihovo održavanje, kao i druge mjere, ovisno o postojećim opasnostima;

- opskrbljenost građevina i građevinskih dijelova hidrantima, vatrogasnim aparatima i drugom propisanom opremom i uređajima za gašenje požara, a čiji se broj, vrsta i lokacija utvrđuju posebnim propisima zakonodavca.

Članak 8.

Prilikom određivanja mjera zaštite od požara koriste se postojeći zakonski i tehnički propisi i mjere zaštite (osnovne mjere zaštite od požara), dok se posebne mjere zaštite reguliraju ovim Pravilnikom.

1. Osnovne mjere zaštite od požara

Članak 9.

Pod osnovnim mjerama zaštite od požara prema ovom Pravilniku smatraju se građevinske mjere zaštite od požara, mjere zaštite od požara na električnim uređajima i instalacijama, mjere zaštite od požara na sustavu zaštite od munje, te mjere zaštite od požara na instalacijama ventilacije i grijanja.

1.1. Građevinske mjere zaštite od požara

Članak 10.

Pod građevinskim mjerama zaštite od požara smatra se svaka građevinska aktivnost prilikom adaptacije i rekonstrukcije ili gradnje čiji je cilj:

- zaštita osoba koje se nalaze u građevini i građevinskim dijelovima;
- zaštita drugih osoba koje se nalaze u njihovoj neposrednoj blizini;
- sprečavanje širenja požara - lokaliziranje (prvenstveno izvan područja građevine i njenih dijelova);
- očuvanje vrijednosti i dobara u građevini i građevinskim dijelovima;
- očuvanje same građevine i njenih dijelova.

Članak 11.

Građevinske mjere zaštite od požara treba provoditi prilikom adaptacije, rekonstrukcije i gradnje nove građevine ili dijela građevine.

Članak 12.

Građevinske mjere zaštite od požara sastoje se i od redovitog pregleda postojećeg stanja građevine i njenih dijelova, materijala i konstrukcije, te izvođenja građevinskih radova po dokumentaciji za koju je dana suglasnost. Građevinske konstrukcije se pregledavaju radi utvrđivanja stanja otpornosti protiv požara.

1.1.1. Izlazi i izlazni putevi

Članak 13.

Cjelokupni prostor na hodnicima, stubištima i drugim evakuacijskim putevima mora uvijek biti slobodan. Nagazna površina podova na izlazima i izlaznim putevima ne smije imati nikakvih mehaničkih oštećenja i napuknuća, biti neravna ili imati naglih promjena visine. Podne obloge, tepisi (tepsoni) i mobilni prekrivači moraju biti izrađeni od samogasivog

materijala i dobro pričvršćeni za podlogu. Oštećeni dijelovi na njima ne smiju se krpati. Oštećeni dijelovi podnih obloga moraju se u cijelosti izmijeniti.

Članak 14.

Na izlazima i izlaznim putevima namijenjenim za evakuaciju smjer izlaska mora biti vidljivo označen natpisom i strelicom (standardnim simbolima) vidljivim danju i noću. Osvjetljenje oznaka za evakuaciju može biti zamijenjeno izradom tih oznaka na fluorescentnoj podlozi. Za evakuaciju u slučaju opasnosti mora se izraditi plan evakuacije za sve građevine i građevinske dijelove u vlasništvu ili korištenju Instituta. U izlazima i izlaznim putevima koji se koriste za evakuaciju na zidu mora biti izvršen grafički plan evakuacije s označenim smjerom izlaska s tog mjesta na slobodni prostor. Grafički planovi evakuacije moraju se postaviti na izlazima i izlaznim putevima i stubištima. Grafički planovi evakuacije, s označenim smjerom izlaska, moraju biti postavljeni i u prostorijama u kojima se okupljaju ili borave strane osobe.

Članak 15.

Putevi evakuacije moraju biti izvedeni i smješteni tako da vode nezavisno na ulicu ili otvoreni slobodni prostor dovoljno prostran da se osobama koje sudjeluju u evakuaciji omogući odmicanje od građevine, te brzo i sigurno napuštanje tog prostora. Najveća dužina puta evakuacije osoba do sigurnog prostora može iznositi 50 m u prizemnim i 30 m u katnim objektima. Dužina puta evakuacije može se odrediti i računski, koristeći pri tome vodoravnu brzinu kretanja osoba i vrijeme koje se smatra dovoljnim za udaljšavanje do sigurnog prostora, te otpornost konstrukcije na požar. Vrata na putevima evakuacije moraju biti izvedena tako da se mogu otvarati u namjeravanom smjeru evakuacije. Ta vrata moraju biti zaokretna i izrađena od negorivog materijala. Rukohvati i ograde na stepeništu trebaju biti stabilno pričvršćeni za konstrukciju građevine.

1.1.2. Otvori u zidovima

Članak 16.

Sva vrata u građevini ili građevinskom dijelu moraju se lako otvarati i zatvarati. Sva vrata moraju se otvarati u smjeru izlaska (evakuacije), s tim da se ne smije mijenjati smjer otvaranja, niti se vrata smiju privremeno ili stalno ukloniti. Ako su vrata ostakljena, staklo na njima ne smije biti napuknuto ili ostakljeno.

Ako se ugrade protupožarna vrata trebaju biti uvijek u takvom stanju da sprečavaju širenje požara, a to znači da dovratnik ne smije biti odvaljen od zida, fuga između vrata i zida mora biti zabrtvljena, krila vrata ne smiju biti iskrivljena ili oštećena, okov ne smije biti labav, moraju se otvarati prema van, a dovratnik mora imati otpornost protiv požara sukladnu normama.

Pri adaptacijama i sličnim poslovima ne smije se za protupožarna vrata koristiti dovratnik od gorivog materijala. Sva protupožarna vrata moraju imati uređaj za automatsko zatvaranje, te ne smiju nikada biti pričvršćena u otvorenom položaju.

Pregled svih vrata mora se obavljati najmanje jednom godišnje, a protupožarnih vrata svakih šest mjeseci, o čemu se sastavlja izvješće koje se prosljeđuje odgovornoj osobi, a ako ima nedostataka upravi Instituta. Okomito-klizajuća i rolo vrata ne smiju se koristiti na evakuacijskim putevima, a ne preporučuju se ni za zaštitu ostalih otvora koji bi se mogli koristiti kao izlazi, jer se u požaru deformiraju i ne mogu se lako otvoriti.

Članak 17.

Svi prozori predviđeni za otvaranje moraju se lako otvarati i zatvarati s poda (ventus ili sličnim uređajima). Prozori kao nadsvjetla mogu se postavljati u pregradnim zidovima samo unutar požarnog sektora. Prozorska stakla ne smiju biti napuknuta ili razbijena. Prozori od tankog stakla (debljine 3 mm) koji se u fasadnim zidovima nekih građevina koriste kao otvori za odvođenje dima i topline u slučaju požara moraju biti izvedeni na takav način da se onemogući širenje požara okomito po fasadi (višeetažna skladišta, gorivi parapeti).

Članak 18.

Stubišta moraju biti odijeljena požarnim zidovima od ostalih prostora. Ostali otvori na granici požarnog sektora koji služe za provođenje instalacija trebaju u unutrašnjosti imati protupožarne zaklopke (ventilacijski kanali), a s vanjske strane moraju biti protupožarno brtvljeni uz građevinsku konstrukciju (toplovodne cijevi).

1.1.3. Zidovi, stupovi i stropovi

Članak 19.

Zidovi na požarnim sektorima, izlazima i izlaznim putevima ne smiju biti oštećeni (pukotine), i moraju imati negorive obloge, bez obzira da li su nosivi ili pregradni. Zaštitne obloge požarnih zidova moraju cijelom površinom prekrivati zid, i ne smiju imati oštećenja i pukotine, ili se odvajati od zida. Ako je obloga u obliku ploča, mora se kontrolirati ispravnost pričvršćenja na zid, te gorivost obloga, s tim da se ne smije obavljati zamjena negorivih obloga s gorivim.

Sve preinake na zidovima mogu se obavljati samo na temelju dobivene suglasnosti na tehničku dokumentaciju od inspekcije zaštite od požara (kad se radi o rekonstrukciji ili gradnje nove građevine za koju treba građevna dozvola) ili od odgovorne osobe (u ostalim slučajevima). Oštećenja na zidovima (pukotine, otpadanje) moraju se popraviti. Popravlja se s materijalom koji ima iste protupožarne karakteristike kao i prethodni.

U požarnim zidovima se ne smiju ostavljati nezaštićeni naknadno probijeni otvori. Ako se kroz njih provodi instalacija ili slično, otvor se mora zatvoriti vatrootpornim (negorivim) materijalom. U blizini zidova od gorivog materijala ne smiju se postavljati izvori topline. U požarnim zidovima ne smiju se naknadno činiti oslabljenja, kako im se ne bi mjestimično smanjila otpornost na požar (smanjenje debljine zida).

Zaštitne premaze (boje) koji su se počeli ljuštiti ili otpadati mora se obnavljati. Premazi se ne smiju stavljati na stare premaze, već se površina mora prije očistiti. Po pitanju otpornosti na požar obloga i zaštitnih premaza, za stupove vrijedi isto što i za zidove. Pregled zidova i stupova mora se obavljati jednom godišnje, požarnih zidova svakih 6 mjeseci, a mjesta prolaza instalacija kroz požarne zidove svaka 3 mjeseca.

1.1.4. Pokrovi i krovništa

Članak 20.

Pri izgradnji krovništa treba se držati sljedećeg:

- izbjegavati skladišta s tavanskim prostorom, kao i sve krovne konstrukcije sa šupljinama;
- krovništa u pravilu trebaju biti puna, izvedena od negorivog materijala;

- gorivi materijal može se upotrebljavati samo u minimalnim količinama, koliko je potrebno za hidroizolaciju (ne toplinsku);
- krovnište treba pratiti požarni sektor tako da se njime ne može proširiti požar iz jednog sektora u drugi. Radi toga treba izvesti na granici požarnih sektora produžetke požarnih zidova iznad krovništa najmanje 30 cm, ili s obje strane granice sektora izvesti potpuno negoriv dio krovništa širine 2 x 160 cm;
- konstrukcija krovništa treba imati optimalnu otpornost protiv požara, a najmanje 30 minuta, što se kod neotpornih konstrukcija postiže protupožarnim premazima.

Krovni pokrivač ne smije imati mehaničkih oštećenja. Ako je krovnište izvedeno s određenom otpornošću protiv požara, nosive krovne konstrukcije i pokrivači ne smiju se popravljati s gorivim materijalom. U prostoru tavana ne smiju se ostavljati niti držati nikakvi gorivi građevinski materijali, niti predmeti koji mogu uzrokovati požar. Ako se upotrebljava izolacijska masa u vrućem stanju, topljenje mase ne smije se obavljati na krovnišnom prostoru, već se mora dopremiti na krovnište u zatvorenim posudama. Na sve dijelove krovništa mora biti omogućen pristup barem jednim metalnim penjalicama.

1.1.5. Dimnjaci

Članak 21.

Vratašca dimnjaka moraju se izvesti iz čvrstog i negorivog materijala, s okvirom koji mora biti dobro pripasan otvoru i bez mogućnosti propuštanja dima. Vratašca se stavljaju u pravilu u podrumu i na tavanu. Ne smiju biti u skladišnim prostorijama, spremištima, garažama, prostoru za smještaj ili preradu lakozapaljivih tvari. Pristup do vratašca mora uvijek biti slobodan. Zidovi zidanih dimnjaka u tavanskim prostorijama ili potkrovlju i iznad njega moraju biti bez oštećenja (pukotina). Pregled tavanskih prostora, te dimnjaka treba obaviti prije početka loženja i nakon završetka sezone loženja.

1.1.6. Prometnice i prilazi

Članak 22.

U cilju sprečavanja širenja i prenošenja požara s jedne građevine na drugu, te radi osiguranja mogućnosti intervencije u slučaju požara, mora se osigurati slobodan prostor oko njih. Na tom prostoru ne smije se skladištiti, privremeno odlagati različite predmete, parkirati i sl. Pristupne ceste i požarni putevi moraju biti stalno održavani po pitanju sposobnosti za promet vozilima, i to na način:

- da se čiste od snijega;
- da se na njima ne obavljaju nikakvi građevinski radovi (prekop) dok nije osiguran drugi pristup do građevina (zaobilaznica, premoštenje preko prekopa i sl.);
- da nisu zakrčeni vozilima;
- da su opskrbljeni odgovarajućom signalizacijom i znakovima.

Na slobodnom prostoru oko građevina mora biti omogućen pristup nadzemnim i podzemnim hidrantima.

1.1.7. Ostale građevinske konstrukcije

Članak 23.

Istake ili dogradnje nižih dijelova građevina moraju biti takve širine da ne sprečavaju pristup vatrogasne tehnike do otvora na višim dijelovima građevine.

Skladišni prostori i prostori objekata za uredsko poslovanje moraju biti podijeljeni na požarne sektore. Na temelju veličine skladišta i uredskog prostora, te požarnog opterećenja, utvrđuju se požarni sektori i odgovarajuća otpornost protiv požara protupožarnih zidova na granici požarnih sektora.

1.2. Mjere zaštite od požara na električnim instalacijama i uređajima

Članak 24.

U glavnom razvodnom ormaru i u razvodnim ormarićima u pojedinim prostorijama moraju biti postavljene jednopolne šeme električnih instalacija sa svim potrebnim podacima.

Za isključenje električne energije nakon završenog rada ili u slučaju hitne potrebe (požar i sl.) moraju na odgovarajućim mjestima (izvan zone opasnosti od požara i eksplozije) biti izvedene električne sklopke.

Zabranjeno je upotrebljavati krpane, neispravne ili predimenzionirane električne osigurače, te postavljati provizorne električne instalacije. Topljivi osigurači i automatske sklopke moraju biti tako dimenzionirani da se vodovi ne mogu pregrijavati. Kraj svakog osigurača i sklopke moraju biti postavljene oznake kojem strujnom krugu pripadaju. Izmjenu električnih osigurača i druge poslove na električnim instalacijama i uređajima mogu obavljati samo za to zaduženi električari. Zamjena osigurača smije se obavljati samo originalnim ulošcima. Zaštita od kratkog spoja i preopterećenja mora se ispitivati svakih 12 mjeseci, a nađeni nedostaci imaju se odmah ukloniti.

Članak 25.

Razvodni ormari moraju biti tako izvedeni da odgovaraju uvjetima koji vladaju u pojedinim prostorijama gdje su postavljeni. Prostor oko razvodnih ormara mora uvijek biti slobodan. Razvodni ormari moraju biti zaključani, kako bi se onemogućio pristup neovlaštenim osobama. Ključevi ormara moraju se nalaziti kod dežurnog električara, odnosno na za to određenom mjestu u prostoru glavnog razvodnog ormara. Razvodni ormari moraju biti tako izvedeni da pri isključenju električne energije ostanu uključena trošila za nužnu rasvjetu, vatrogasne crpke i sl. Prilikom nestanka napona iz mreže ta se trošila trebaju automatski napajati iz pomoćnog elektroenergetskog izvora.

Sklopke u razvodnim ormarima moraju biti tako izvedene da odgovaraju uvjetima koji vladaju u pojedinim prostorijama i zahtjevima njihove namjene. U pojedinim prostorijama moraju se u ormare postavljati sklopke koje isključuju cjelokupnu instalaciju, osim općeg i sigurnosnog osvjtljenja. Na sklopkama moraju biti jasno označeni položaji "uključeno - isključeno", s tim da te položaje označava i signalna žaruljica. Razvodni ormari sa sklopkama za isključivanje moraju se ispitivati sukladno važećem Pravilniku o ispitivanju.

Članak 26.

Električne instalacije i trošila moraju biti tako izvedeni i održavani da na mjestima gdje se koriste ne predstavljaju opasnost od požara. U svim prostorijama (radionice, skladišta i sl.) sa zapaljivim i lakozapaljivim krutim tvarima mora se izvesti vodonepropusna elektroinstalacija.

O svakom obavljenom pregledu i ispitivanju električnih instalacija i uređaja ispitivač je dužan dati pisani nalog iz kojeg će biti vidljivo koji su nedostaci prilikom pregleda utvrđeni, i što se treba učiniti da se ukloni nedostatak u pogledu zaštite od požara. Električne instalacije i uređaji moraju se stalno održavati, sukladno važećim normama i drugim propisima.

1.3. Mjere zaštite od požara na sustavu zaštite od munje

Članak 27.

Na svim građevinama u kojima se obavlja djelatnost ili borave ljudi moraju biti postavljen sustav zaštite od munje, sukladno tehničkim propisima. Sustav zaštite od munje mora biti izveden i održavan tako da se spriječi svaka mogućnost nastanka požara zbog atmosferskog pražnjenja. O sustavu zaštite od munje svih građevina mora postojati tehnička dokumentacija i mora se voditi reviziona knjiga.

Pregled sustava zaštite od munje tijekom upotrebe mora se obavljati:

- poslije svakog popravka;
- nakon svakog udara groma u građevinu ili instalaciju;
- u redovnim vremenskim razdobljima, ovisno o vrsti građevine ili njenog dijela.

O svakom pregledu mora se sastaviti zapisnik u koji se unose sve vrijednosti dobivene pregledom i mjerenjem i iz kojeg se mora vidjeti da li je instalacija ispravna, i koji su popravci na njoj eventualno potrebni.

1.4. Mjere zaštite od požara na uređajima i instalacijama ventilacije i grijanja

Članak 28.

Svi uređaji i instalacije ventilacije i grijanja moraju biti izvedeni i održavani tako da ne postoji opasnost od nastanka požara. Način grijanja, vrsta grijaćih tijela i njihov smještaj moraju odgovarati namjeni prostorije. U prostorijama građevine i njenim pojedinim građevinskim dijelovima ne smiju se upotrebljavati mala električna kuhala, električne grijalice s otvorenim grijačima, električni radijatori i drugi slični aparati i grijaća tijela, osim u za to posebno opremljenim prostorijama, te uz prethodno pribavljen pristanak odgovorne osobe. Grijanje poslovnih i drugih pomoćnih prostorija treba provoditi radijatorima centralnog grijanja ili drugim priznatim uređajima i aparatima za grijanje prostorija.

Na protupožarnim zidovima kroz koje prolaze ventilacijski ili klimatizacijski kanali moraju se ugraditi protupožarne zaklopke odgovarajuće vatrootpornosti. Protupožarne zaklopke koje su ugrađene u ventilacijske sustave moraju se uredno održavati, a ispitivati na funkcionalnost prema važećem Pravilniku o ispitivanju.

2. Posebne mjere zaštite od požara

Članak 29.

Rad s otvorenim plamenom (aparatom za zavarivanje, rezanje i lemljenje) može se obavljati u prostorijama građevine ili drugim prostorijama tek nakon pisanog odobrenja osobe zadužene za zaštitu od požara i naređenih mjera koje se moraju poduzeti prije toga. Otpadni materijal mora se nakon završetka radne smjene iznijeti iz radnih i ostalih prostorija na za to određeno mjesto. Opušci cigareta i šibice smiju se odbacivati samo u pepeljare.

Vatrogasni aparati

Članak 30.

U Institutu su postavljeni ili izvedeni sljedeća vatrogasna oprema i sredstva za dojavu i gašenje požara:

1. ručni vatrogasni aparati (P-9 – 23 komada, S-6 – 1 komad):
 - hodnik – I. kat, 10 vatrogasnih aparata
 - hodnik – II. kat, 8 vatrogasnih aparata
 - potkrovlje – 6 vatrogasnih aparata
2. vanjska hidrantska mreža s nadzemnim (podzemnim) hidrantima;
3. unutarnji (zidni) hidranti
 - hodnik – I. kat, 5 hidranata
 - hodnik – II. kat, 1 hidrant
4. ručni javljači požara
 - hodnik – II. kat, 1 tipkalo

Članak 31.

Održavanje ručnih i prijevoznih vatrogasnih aparata obuhvaća redovni i periodični pregled, te kontrolno ispitivanje.

Redovni pregled ručnih i prijevoznih vatrogasnih aparata obavlja odgovorna osoba, i to:

- najmanje jednom mjesečno u pogonima u kojima se aparati nalaze na otvorenom prostoru;
- najmanje jednom u 3 mjeseca u pogledu vatrogasnih aparata koji se nalaze u prostorijama u kojima nema korozivne atmosfere.

Redovni pregled ručnih i prijevoznih vatrogasnih aparata u navedenim rokovima provodi se prema planu i programu koji je usklađen s posebnim propisima zakonodavca.

Članak 32.

Pregled se provodi prema planu i programu usklađenim s posebnim propisima zakonodavca. O izvršenom pregledu odgovorna osoba za zaštitu od požara vodi upisnik. Obrazac upisnika o redovitim pregledima ručnih i prijevoznih aparata sadržan je u prilogu koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Članak 33.

Periodični pregled ručnih i prijevoznih vatrogasnih aparata obavlja ovlašteno poduzeće ili radnja koja je registrirana za te poslove, i koja za njihovo obavljanje ima ovlaštenje Ministarstva unutarnjih poslova, sukladno važećem Pravilniku o ispitivanju.

Periodični pregled ručnih i prijevoznih vatrogasnih aparata obavlja se:

- najmanje jednom u šest mjeseci na građevinama u kojima se aparati nalaze na otvorenom prostoru,

- najmanje jednom u godini, vatrogasne aparate koji se nalaze u zgradama u kojima nema korozivne atmosfere.

Odgovorna osoba za zaštitu od požara odgovorna je za to da vatrogasni aparati budu pregledani, te nakon pregleda označeni odgovarajućim naljepnicama.

O izvršenom pregledu odgovorna osoba za zaštitu od požara vodi upisnik. Obrazac upisnika sadržan je u prilogu ovog Pravilnika.

Članak 34.

Kontrolno ispitivanje ručnih vatrogasnih aparata obavlja ovlašteno poduzeće registrirano za te poslove. Odgovorna osoba zaštite od požara odgovorna je da kontrolno ispitivanje vatrogasnih aparata bude izvršeno i aparati nakon ispitivanja označeni.

Kontrolno ispitivanje vatrogasnih aparata starijih od 15 godina obavlja se u rokovima od dvije godine. O izvršenom kontrolnom ispitivanju vodi se upisnik, u koji se unosi datum ispitivanja, utvrđeno stanje i podatak o tome tko je ispitivanje obavio.

Sustavi za dojavu i gašenje požara

Članak 35.

Ispitivanje sustava za dojavu i gašenje požara postavljenog u Institutu obavlja ovlašteno poduzeće registrirano za obavljanje takvih poslova. Ispitivanje ispravnosti ostalih sustava za dojavu požara obavlja se u rokovima utvrđenih Zakonom o zaštiti od požara.

Za vrijeme ispitivanja ispravnosti sustava za dojavu i gašenje požara vodi se zapisnik u koji se unose sve radnje koje se obavljaju tijekom ispitivanja. Na kraju zapisnika daje se zaključak o ispravnosti sustava za dojavu i gašenje požara. Zapisnik o ispitivanju potpisuje ispitivač s lijeve strane i odgovorna osoba ovlaštenog poduzeća.

Odgovorna osoba za zaštitu od požara o izvršenim ispitivanjima vodi upisnik, u koji se upisuje kad je provjera obavljena, tko ju je obavio i što je provjerom utvrđeno.

III. USTROJSTVO I NAČIN OBAVLJANJA UNUTARNJE KONTROLE PROVEDBE MJERA ZAŠTITE OD POŽARA

Članak 36.

Odgovorna osoba je organizator cjelokupnih poslova iz područja zaštite od požara u prostorima u vlasništvu ili u korištenju Instituta, te na svim radnim mjestima. Radi poboljšanja zaštite od požara u Institutu odgovorna osoba predlaže upravi Instituta financijska ulaganja u cilju provedbe mjera zaštite od požara propisanih zakonom, podzakonskim propisima, ovim Pravilnikom i prihvaćenim pravilima tehničke struke.

Poslove odgovorne osobe može obavljati osoba koja ima višu stručnu spremu odgovarajućeg smjera i položen stručni ispit iz područja zaštite od požara.

Članak 37.

Odgovorna osoba rezultat obavljene kontrole i nadzora nad provedbom mjera zaštite od požara i eksplozija neposredno priopćava upravi Instituta, te ga unosi u redovno mjesečno izvješće. Odgovornoj osobi pri izradi složenijih rješenja iz područja zaštite od požara dužni su pružiti pomoć, na njen zahtjev, sve stručne službe i djelatnici Instituta. U cilju poboljšanja zaštite od požara u Institutu odgovorna osoba surađuje s drugim poduzećima, znanstvenim

institucijama, profesionalnom vatrogasnom postrojbom MUP-a i nadležnom inspekcijom zaštite od požara.

Članak 38.

Odgovorna osoba obavlja sljedeće poslove:

- kontrolira primjenu propisa iz područja zaštite od požara u prostorijama, te pri nabavci opreme i sredstava za rad;
- kontrolira provedbu općih akata i uputa za siguran rad (zaštita od požara);
- kontrolira osposobljenost i uvježbanost radnika Poslodavca,
- nabavlja sredstva i opremu za dojavu i gašenje požara;
- kontrolira provođenje mjera zaštite od požara na pojedinim radnim mjestima;
- prati primjenu propisa i normi iz područja zaštite od požara, te sudjeluje u izradi novih i predlaganju promjena postojećih;
- izrađuje nacрте općih akata, upute za rad na siguran način, projekte i druge akte iz područja zaštite od požara;
- izrađuje program osposobljavanja i obuke radnika za rukovanje opremom i sredstvima za gašenje požara, organizira i izvodi osposobljavanje i obuku, te vodi evidenciju o tome;
- vodi brigu o servisiranju i ispitivanju uređaja i sredstava za dojavu i gašenje požara.

Članak 39.

Prilikom obavljanja nadzora nad provedbom mjera zaštite od požara utvrđenih zakonom, podzakonskim aktima, ovim Pravilnikom i uputama nadležnih tijela i osoba, odgovorna osoba ima pravo i dužnost:

- udaljiti s radnog mjesta radnika koji svojim postupkom neposredno ugrožava sigurnost imovine (unosi otvorenu vatru u požarno ili eksplozivno ugroženi prostor i sl.), te o tome izvijestiti upravu Instituta;
- narediti prekid obavljanja posla ili radnje kojima se neposredno ugrožava sigurnost imovine ili život i zdravlje ljudi;
- obaviti provjeru znanja radnika po pitanju rukovanja s aparatima i opremom za gašenje požara, a onog koji ne pokaže zadovoljavajuće znanje uputiti na dodatnu obuku;
- prijaviti upravi Instituta neprovođenje propisanih mjera zaštite od požara.

Kontrola ispravnosti opreme i sredstava za dojavu i gašenje požara

Članak 40.

Odgovorna osoba obavlja kontrolu ispravnosti opreme i sredstava za dojavu i gašenje požara. Odgovorna je osoba obavezna vizualno pregledati sve uređaje i opremu za dojavu i gašenje požara. Utvrđene nedostatke na navedenoj opremi odgovorna osoba je dužna prijaviti kako bi se nedostaci otklonili u najkraćem mogućem roku. Ako odgovorna osoba utvrdi da postoje ozbiljni nedostaci za siguran rad po pitanju ispravnosti uređaja i opreme za dojavu i gašenje požara, ima pravo prekinuti s radom dok se ti nedostaci ne uklone.

Odgovorna osoba dužna je kontrolirati radnike po pitanju primjene mjera zaštite od požara i eksplozija tijekom rada. U slučaju neprimjenjivanja propisanih mjera od strane pojedinog radnika, Odgovorna osoba ima pravo i dužnost istog udaljiti iz radnog prostora.

IV. USTROJSTVO MOTRENJA, JAVLJANJA

Članak 41.

Na pojavu požara dužna je motriti odgovorna osoba za zaštitu od požara, a u okviru svojih radnih zadataka, za motrenje pojave požara i zaduženi su svi radnici Instituta.

U Institutu se javljanje požara može ostvariti putem telefonom. Svaki radnik Instituta ili bilo koja druga osoba koja opazi da je nastao požar na prostoru ili u neposrednoj blizini zgrade, ili opazi takvo stanje koje bi moglo izazvati požar, dužni su bez odgode i bez obzira na veličinu požara odmah putem telefona, ili na bilo koji drugi način o tome obavijestiti vatrogasnu postrojbu.

Prilikom dojave požara telefonom moraju se dati najmanje sljedeći podaci:

- mjesto nastanka požara ili drugog događaja;
- priroda događaja ili veličina požara;
- prezime i ime dojavljivača;
- mjesto s kojeg se dojavljuje.

Članak 42.

U Institutu na svim lokacijama postoje sljedeće vrste uzbunjivanja: usmenim putem i putem telefona. Uzbunjuje se javna profesionalna vatrogasna postrojba telefonski i do njihovog dolaska organizira se gašenje požara s radnicima. Uzbunjivanje svih radnika na svim lokacijama obavlja se usmeno ili telefonom. Sirenom se obavlja uzbunjivanje i u slučaju ostalih opasnosti kao što je: zračna opasnost, opasnost od elementarne nepogode i drugih velikih nesreća, opća opasnost, a sve sukladno propisanim znacima uzbunjivanja.

V. OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA IZ ZAŠTITE OD POŽARA I UPOZNAVANJE S OPASNOSTIMA

Članak 43.

Svaki radnik prije rasporeda na radno mjesto mora proći osnovno osposobljavanje u trajanju od najmanje osam školskih sati, na način i po programu utvrđenom Pravilnikom o programu i načinu osposobljavanja pučanstva za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje imovine i ljudi ugroženih požarom. Osposobljavanje radnika povjerava ustanovi ovlaštenoj za obavljanje takvih poslova.

Program osposobljavanja sastoji se iz teoretskog i praktičnog dijela.

U teoretskom dijelu djelatnika će se podučiti o:

- osnovnim pojmovima o gorenju tvari s kojima radnik neposredno ili posredno dolazi u doticaj tijekom tehnološkog procesa, i to o:
 - podjeli tvari s obzirom na gorivost, te njihovim agregatnim stanjima;
 - uvjetima koji moraju biti ostvareni za nastanak eksplozivne smjese (donja i gornja granica eksplozivnosti);
 - produktima koji nastaju kao posljedica gorenja (njihov utjecaj na čovjeka, najduže vrijeme ispostavljenosti bez štetnih posljedica i sl.);
- sredstvima kojima se može ugasiti požar zapaljivih tekućina i plinova, i to o:
 - vodi, pjenu CO₂, prahu i priručnim sredstvima, te njihovoj učinkovitosti pri gašenju;
 - mjerama koje je neophodno poduzeti pri gašenju da ne dođe do ozljeda;
- instaliranim uređajima i opremi za dojavu i gašenje požara, i to:

- vatrodojavnim sustavima i njihovoj ulozi, s kratkim opisom rada sustava i komponenata (ručni, ionizacijski, optički, termomaksimalni i termodiferencijalni javljači požara);
 - ručnim aparatima za početno gašenje požara (prijenosnim i prijevoznim), te njihovoj primjeni;
 - unutarnjoj i vanjskoj hidrantskoj mreži s priborom (mlaznice, cijevi, razdjelnice, ključevi za cijevi i hidrante), te njihovoj primjeni u slučaju požara;
 - sustavima za automatsko gašenje požara instaliranim u građevinama i na otvorenom prostoru Društva;
 - gašenju požara u specifičnim uvjetima i to:
 - na električnim instalacijama;
 - zapaljivih tekućina i plinova;
 - na zapaljenoj osobi;
 - na motornom vozilu (osobnom, teretnom i cisterni koja prevozi opasne tvari);
 - o postupcima radnika u prostoriji kad proradi sustav za automatsko gašenje požara.
- U praktičnom dijelu radnika će se podučiti o:
- rukovanju prijevoznim i prijenosnim vatrogasnim aparatima (gašenje tipskog požara s vatrogasnim aparatom napunjenim prahom i CO₂);
 - rukovanju opremom za gašenje požara postavljenom uz vanjsku i unutarnju hidrantsku mrežu (gašenje požara vodom i pjenom).

Članak 44.

Radnicima koji uspješno polože teoretski i praktični dio osnovnog programa osposobljavanja izdaje se uvjerenje čiji je sadržaj i oblik propiso zakonodavac. Radnicima koji uspješno polože teoretski i praktični dio dodatnog programa osposobljavanja izdaje se uvjerenje o osposobljenosti. Uvjerenja o osposobljenosti radnika čuvaju se u pravnoj službi Instituta i kod izvoditelja programa.

O radnicima koji sudjeluju u procesu osnovnog i dopunskog osposobljavanja iz zaštite od požara vodi se upisnik.

Upisnik sadrži najmanje sljedeće podatke:

- ime i prezime radnika;
- datum, mjesto i država rođenja;
- OIB;
- naziv pravne osobe koja upućuje radnika na osposobljavanje;
- broj uvjerenja i datum osposobljavanja.

Upisnik vodi izvoditelj programa.

Članak 45.

Svakog radnika koji prvi put započinje s radom na određenom radnom mjestu odgovorna je osoba dužna upoznati opasnostima po pitanju nastanka požara i eksplozije na tom radnom mjestu i u njegovoj okolini, te s poduzimanjem mjera zaštite. U slučaju premještanja radnika s jednog radnog mjesta na drugo, na kojem su opasnosti i mjere zaštite od požara različite od prethodnih, postupak se ponavlja.

Radnici koji tijekom određenog vremenskog razdoblja redovito ili povremeno obavljaju više različitih poslova moraju za sve te poslove biti osposobljeni u smislu odredaba ovog Pravilnika, te ih je neposredni rukovoditelj dužan upoznati sa svim opasnostima i mjerama zaštite od požara na svakom od tih poslova.

VI. OBVEZE VODITELJA I DRUGIH RADNIKA U PROVEDBI MJERA ZAŠTITE OD POŽARA

Članak 46.

Voditelj je odgovoran za provođenje mjera zaštite od požara i eksplozije za vrijeme rada. Voditelj obavlja kontrolu i nadzor po pitanju propisanih i naređenih mjera zaštite od požara na radnim mjestima za koje je zadužen. O uočenim nedostacima sastavlja zapisnik s prijedlozima mjera i rokovima za njihovo poduzimanje. Voditelj vodi brigu o potrebi postavljanja odgovarajuće opreme i sredstava za gašenje požara na radnim mjestima, kao i o njihovoj ispravnosti i redovitosti pregleda i ispitivanja, te je odgovoran za nesmetani pristup vatrogasnoj opremi i sredstvima za gašenje požara.

Voditelj je dužan upoznati svakog radnika prije rasporeda na samostalno obavljanje poslova i radnih zadataka s opasnostima od požara i eksplozija, te mjerama zaštite na tom radnom mjestu. Voditelj je odgovoran da na radnim mjestima gdje postoje opasnosti od nastanka i širenja požara rade radnici koji su stručno osposobljeni za takve poslove i koji su osposobljeni iz područja zaštite od požara.

Članak 47.

Obveze voditelja su:

- udaljiti svakog radnika koji pri obavljanju poslova ne provodi mjere zaštite od požara;
- nakon završetka rada, a prije odlaska iz radnih prostora, proveriti da li su poduzete potrebne mjere zaštite od požara;
- prekinuti rad ako utvrdi da postoji izravna opasnost od nastanka ili širenja požara, ili se poslovi izvode na način suprotan pravilima zaštite od požara;
- u slučaju neizravne opasnosti od nastanka požara s upravom Instituta dogovoriti otklanjanje opasnosti, odnosno nedostataka, ili, ako se to ne može, dogovorno prekinuti rad dok te opasnosti postoje;
- izvijestiti upravu Instituta o svakom nastalom požaru ili mogućoj opasnosti od nastanka i širenja požara;
- u slučaju neprimjenjivanja propisanih mjera zaštite od požara od strane pojedinih djelatnika o tome obavijestiti upravu Instituta.

Članak 48.

Obveze radnika u provedbi mjera zaštite od požara su:

- poduzimati, provoditi i pridržavati se propisanih mjera zaštite od požara na radnom mjestu;
- upoznati se s odredbama ovog Pravilnika prije stupanja na rad i samostalnog obavljanja poslova na radnom mjestu;
- prije rasporeda na drugo radno mjesto upoznati se s propisanim i drugim mjerama zaštite od požara i eksplozije u vezi novih poslova na tom radnom mjestu;
- poštivati oznake upozorenja i napatke za zaštitu od požara i eksplozije koji su postavljeni na radnom mjestu i u radnom prostoru;
- pristup radnom mjestu održavati slobodnim, kako bi se oprema i sredstva za gašenje požara mogli nesmetano koristiti;
- aktivno sudjelovati u gašenju požara u svim prostorima Instituta;
- čuvati i pažljivo se odnositi prema opremi i sredstvima za gašenje požara, te prema oznakama upozorenja i znakovima ovješanim i naljepljenim za njihovu upotrebu.

Članak 49.

Voditelj je odgovoran za posljedice koje proizlaze iz obavljanja poslova na radnim mjestima u Institutu. Za povrede obveza iz područja zaštite od požara postupak za utvrđivanje odgovornosti i izricanje mjera isti je kao i za radnike na pojedinim radnim mjestima.

U provođenju postupka zbog povreda obveza ocjenjuje se na koji način se provode mjere zaštite od požara u prostorima Instituta.

Voditelj, odnosno radnici, čine težu povredu iz zaštite od požara u slučajevima neizvršavanja obveza iz zaštite od požara koje su propisane za sve radnike, te je zbog toga nastala veća materijalna šteta za imovinu i lakše ili teže tjelesne ozljede radnika.

Članak 50.

Lakše povrede radne obveze iz područja zaštite od požara su:

- nesudjelovanje u gašenju požara i sprečavanju širenja požara ako su njime nastale manje materijalne štete nakon požara;
- nemarno ili nesavjesno obavljanje obveze u svezi sa zaštitom od požara, ako nije izazvan požar ili eksplozija, ili je nastala manja materijalna šteta;
- neprijavlivanje radniku zaduženom za obavljanje preventivnih poslova zaštite od požara pojavu koja može prouzročiti nastanak požara ili eksplozije;
- nemarno ili nesavjesno ponašanje prema opremi i sredstvima za dojavu i gašenje požara;
- odbijanje rada dužeg od radnog vremena u slučaju kada se to iz preventivnih razloga zaštite od požara zahtijeva.

Članak 51.

Teže povrede radne obveze iz područja zaštite od požara su:

- nesudjelovanje u gašenju požara i sprečavanju širenja požara ako su njime nastale veće materijalne štete nakon požara, odnosno ako su uzrokovane lakše posljedice po zdravlje i život djelatnika i/ili imovinu;
- nemarno ili nesavjesno obavljanje radne obveze iz zaštite od požara čijim postupkom je uzrokovan požar ili eksplozija pa je došlo do lakše posljedice po zdravlje i život radnika i/ili imovinu;
- neopravdano odbijanje izvršavanja pojedine odluke, instrukcije i napatke iz zaštite od požara koje je donio radnik zadužen za obavljanje preventivnih poslova zaštite od požara, a zbog čega je došlo do požara i/ili eksplozije s lakšim posljedicama po zdravlje i život radnika i/ili imovinu;
- neprijavlivanje radniku zaduženom za obavljanje preventivnih poslova zaštite od požara (kvar i sl.) koji može prouzročiti požar ili eksploziju, ako je time nastala lakša posljedica po život i zdravlje radnika i/ili imovinu;
- odbijanje rada dužeg od punog radnog vremena u slučaju nastanka i gašenja požara ili u slučaju spašavanja imovine nakon gašenja požara ako je time nastala lakša posljedica po život i zdravlje djelatnika i/ili imovinu.

Članak 52.

Svaki radnik koji opazi neposrednu opasnost od požara ili požar dužan je ukloniti opasnost, odnosno ugasiti požar, ako to može učiniti bez opasnosti za sebe ili drugu osobu. Ako to nije u mogućnosti, dužan je o tome odmah obavijestiti ostale radnike i najbližu vatrogasnu postaju.

Prilikom dojave nastale opasnosti ili požara radnik treba navesti:

- ime i prezime i broj telefona s kojeg se javlja;
- mjesto požara i najbliži pristup vatrogasnim vozilima;

- da li je požar u zatvorenom ili na otvorenom prostoru;
- vrstu materijala koji gori (tekućina, plin, drvo, plastika, guma i sl.);
- da li u požaru ima ozlijeđenih.

Članak 53.

Prije napuštanja radne prostorije i početka gašenja požara svaki je radnik dužan na svom radnom mjestu:

- isključiti dovod plina i električne energije;
- iznijeti na sigurno mjesto, ako je moguće, boce s plinom i posude sa zapaljivim tekućinama;
- spriječiti nastanak panike.

Članak 54.

Čim sazna za požar, odgovorna osoba nalaže poduzimanje potrebnih mjera u pogledu upotrebe sredstava i opreme za gašenje, organizacije gašenja, evakuacije i spašavanja, traženja pomoći u slučaju ozlijeđenih osoba i slično, te preuzima vođenje akcije gašenja do dolaska vatrogasne postrojbe. Prilikom akcije gašenja na mjestu požara smije se nalaziti samo potrebni broj radnika. Radi smanjenja štete mora se izbjegavati nepotrebno polijevanje vodom po predmetima i inventaru, a moraju se i, ukoliko je to moguće, ukloniti materijali koji bi mogli biti oštećeni požarom.

Nakon završetka akcije gašenja odgovorna osoba je, zajedno s voditeljem akcije gašenja, dužna na mjestu požara osigurati dežurstvo radi sprečavanja ponovnog nastanka požara (ako je požar ugašen tijekom noći, dežurstvo mora trajati do svanuća). Uređaji i oprema korišteni za gašenje požara moraju se nakon gašenja odmah dovesti u ispravno stanje i spremati na svoje mjesto.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 90.

Izmjene i dopune ovoga Pravilnika donose se na način propisan za njegovo donošenje. Ovaj Pravilnik stupa na snagu i primjenjuje se danom donošenja.

Broj: 01-73/11-2294/1040
Zagreb, 04. srpnja 2011.

RAVNATELJ INSTITUTA PILAR

prof. dr. sc. Vlado Šakić